

mgr Daniel Żuromski
Studia Doktoranckie, IV rok
Instytut Filozofii UMK
d.zuromski@wp.pl

*Konstruktywizm Roberta Brandom. W stronę Pragmatyzmu
analitycznego. Czyli intencjonalność jako pragmatycznie
zapośredniczona relacja semantyczna.*

Współcześnie za sprawą prac takich filozofów, jak Donald Davidson, Hilary Putnam, Willard V. O. Quine, Richard Rorty czy Wilfrid Sellars często mówi się o filozofii *postanalitycznej*. Jednym z powodów, istotnym dla tego stanu rzeczy był zwrot wymienionych filozofów w stronę – deklarowanego bądź przypisanego przez komentatorów – *pragmatyzmu*. Krótko mówiąc zwrot ku pragmatyzmowi czołowych przedstawicieli nurtu analitycznego, zapoczątkował erę postanalityczną we współczesnej filozofii. Ruch ten odczytano również jako krok w kierunku zasypania przepaści pomiędzy tzw. filozofią kontynentalną a filozofią anglosaską (głównie analityczną).

Na tym tle pojawiły się pewne, w moim przekonaniu skrajne i, jak postaram się wykazać, nieuzasadnione stanowiska w kwestii relacji filozofii analitycznej do pragmatyzmu. Z jednej strony zaczęto uważać, iż to, co jest wartościowe i interesujące we współczesnym (neo)pragmatyzmie w sposób luźny lub w niewielkim stopniu łączy się z głównymi założeniami filozofii analitycznej. Niekiedy sądzi się ponadto, iż neopragmatyzm swe inspiracje, problemy i rozwiązania winien czerpać raczej z postmodernizmu czy dekonstrukcjonizmu niż z tradycyjnych założeń filozofii analitycznej. Z drugiej strony, sugeruje się, że filozofia postanalityczna o nachyleniu pragmatycznym, tak dalece oddaliła się od swych analitycznych korzeni, że nie zasługuje w ogóle na miano „analitycznej”.

Zarysowane krótko powyższe dwa stanowiska wspierają razem pogląd, wedle którego mówienie o *pragmatyzmie analitycznym* jest niespójne lub prowadzi donikąd.

Aby wykazać, że jest to pogląd nie do utrzymania, zaprezentuję poniżej koncepcję, która *explicite* jest nazywana analitycznym pragmatyzmem.¹ Takie stanowisko można odnaleźć w pracach amerykańskiego filozofa **Roberta Brandoma**. Stanowi ono zarazem argument przeciwko tezie, że idea pragmatyzmu analitycznego jest niespójna lub intelektualnie jałowa. Z jednej strony bowiem idea ta organizuje pewnego typu *spójny program badawczy*. Z drugiej zaś strony ów program nie „prowadzi donikąd”, ani nie jest „jałowy poznawczo”, gdyż oferuje nowe podejście do zagadnień związanych z między innymi **znaczeniem, normatywnością oraz intencjonalnością**.² Główną ideą tego referatu będzie *Intencjonalność jako pragmatycznie zapośredniczona relacja semantyczna*.

Słowa klucze: pragmatyzm analityczny; analiza; intencjonalność, hasło: znaczenie to użycie; semantyka a pragmatyka; konstytucja podmiotu i przedmiotu poznania; praktyki (społeczne); racjonalność; normatywność.

¹ Prezentacja ta w znacznym stopniu odwołuje się do interpretacji poglądów R. Brandom zawartych przedstawionym w poprzednim roku akademickim referacie *Transcendentalizm, jego dwie odmiany, pragmatyzm a zagadnienie podmiotowo-przedmiotowego modelu poznania*. Por. również Żuromski [2006] – D. Żuromski *Poznanie jako konwersacja. Uwagi krytyczne*, „Edukacja Filozoficzna” (41) 2006, s. 141-155.

² Poniżej przy omawianiu głównych idei tego programu badawczego, skupię się przede wszystkim na pracy *Between Saying and Doing. Towards an Analytic Pragmatism* (Są to niepublikowane Locke’owskie wykłady, wygłoszone przez Brandoma w Oxfordzie w 2005\6. Wersja cytowana pochodzi z wykładów, jakie wygłosił on w 2007 roku w Pradze).